

2020

EUSRAT

műhelytanulmányok

2020

EUSTRAT

műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Impresszum

**A Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Eötvös József Kutatóközpont
Európa Stratégia Kutatóintézet kiadványa**

Szerkesztőbizottság

Bagi Nikoletta Dóra
Pató Viktória Lilla
Schmidt Laura
Tóth Bettina

Lektor:

Dr. Navracsics Tibor

A szerkesztőség címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

A szerkesztőség e-mail-címe: schmidt.laura@uni-nke.hu

Weboldal: <https://eustrat.uni-nke.hu>

Kiadó: Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Ludovika Egyetemi Kiadó

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Olvasószerkesztők: Bujdosó Hajnalka, Gergely Zsuzsánna, Resofszki Ágnes

Tördelőszerkesztő: Stubnya Tibor

Tartalom

Szerzők rövid szakmai életrajza	6
---------------------------------	---

Biztonság- és védelempolitika

Tárnok Balázs

A Bizottság bemutatta a migrációs paktum új tervezetét – továbbra is a migráció menedzselése és nem annak megállítása a cél	12
---	----

Miszlivetz Áron James

Elnöki ügyek: transzatlanti partner vagy védelmi szövetséges?	19
---	----

Demokrácia és jogállamiság

Navracsics Tibor

Demokrácia és járvány	23
-----------------------	----

Gát Ákos Bence

Az Európai Unió és a jogállamiság: az elmúlt évtized trendje	28
--	----

Petri Bernadett

Münchhausen báró a mocsárban – Az Európai Parlament áprilisi távolsági plenáris ülése a koronavírus elleni küzdelemről	37
--	----

Pató Viktória Lilla

EYE 2020 – az Európai Ifjúsági Rendezvény és a részvételi demokrácia	44
--	----

Navracsics Tibor

Beszéd az Európai Unió állapotáról	51
------------------------------------	----

Kalas Vivien

Közérdek vagy önérdék? – Az Európai Parlament választási reformról szóló javaslata	54
--	----

Digitalizáció, innováció és tudományfejlesztés

Pató Viktória Lilla

Nemek közötti egyenlőtlenség a digitális térben, a Digital Gender Gap	58
---	----

Pató Viktória Lilla

Újabb mérföldkőhöz érkezett az Európai Bizottság a Digitális Európa felé vezető úton	63
--	----

Gazdaság és pénzügy

Máthé Réka Zsuzsánna

Skizofrén csiga a nyeregben?	69
------------------------------	----

<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
A német nemzeti érdekek összeütközése a lopakodó föderalizmussal	74
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Mire lesz több és mire kevesebb pénz?	78
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Felértékelődött a régiók szerepe	82
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
K mint katasztrófa?	85
<i>Kalas Vivien</i>	
Bizottsági jelentés egy erősebb Európáért	88
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Szegény Európa egyre szegényebb	92
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Csőbörből vödörbe: krízisből válságba?	96
<i>Petri Bernadett</i>	
Lehetetlenre nem szabad vállalkozni – uniós zöldpolitikai célok és a kisvállalkozások jövője	99

Kisebbségpolitika

<i>Varga Csilla</i>	
Megemlékezés vagy ünneplés? – Trianon a szomszédainknál	105

Oktatás és kultúra

<i>Kalas Vivien</i>	
Tanulmányi mobilitás: tovább nő a különbség Kelet- és Nyugat-Európa között?	109
<i>Kalas Vivien</i>	
Az európai oktatáspolitikai új irányvonalai	113
<i>Kalas Vivien</i>	
A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében	117

Szomszédságpolitika

<i>Miszlivetz Áron James</i>	
Zágrábtól Záhgrábig: Csúcson a Nyugat-Balkán?	121

Uniós intézmények

<i>Petri Bernadett</i>	
Képviselői immunitás az Európai Parlamentben – A mentelmi jog alkalmazásának aktualitásai	124

<i>Petri Bernadett</i>	Érzékcslódás vagy integrációra mért ütés – miről is szól tulajdonképpen a Német Szövetségi Alkotmánybíróság döntése?	134
<i>Petri Bernadett</i>	Luxemburg kontra Strasbourg – jogértelmezési bizonytalanságok a tranzitóna vitában	144
<i>Petri Bernadett</i>	Ockham borotvája a Jogi Bizottságban – az új biztosjelöltek összeférhetlenségi vizsgálata	158
<i>Petri Bernadett</i>	Az Európai Parlament és a kiéheztetés politikája – néhány gondolat Katarina Barley nyilatkozatának margójára	164
<i>Petri Bernadett</i>	Időközi alelnökválasztás az Európai Parlamentben és a D'Hondt-rendszer aktualitásai	171
<i>Petri Bernadett</i>	Az Európai Unió 2020-ban V. – Az Európai Parlament	177

V4

<i>Tárnok Balázs</i>	Milyen hatással lesz az új szlovák kormány a V4-es együttműködésre?	186
----------------------	---	-----

English studies

<i>Áron James Miszlivetz</i>	Reimagining European Enlargement: A New Way Forward?	192
<i>Balázs Tárnok</i>	Impact of the Coronavirus on ECI Procedures – Will the Commission Extend Deadlines?	195
<i>Áron James Miszlivetz</i>	External Remedy for a Pandemic: Supporting the Eastern Partnership	201
<i>Áron James Miszlivetz</i>	Macro-financial Assistance in Challenging Times: The EU in Ukraine	205
<i>Balázs Tárnok</i>	Slovakia Still Applying the Beneš Decrees – Principle of Collective Guilt in the European Union	210
<i>Áron James Miszlivetz</i>	Western Balkans at the Door: The New Enlargement Package	217

Szerzők rövid szakmai életrajza

folytatta, a képzés keretein belül ösztöndíjjal tanult a prágai Károly Egyetemen. Doktori tanulmányaival egy időben ösztöndíjasként tanult a College of Europe mesterképzésén, ahol európai politikatudomány és közigazgatás szakon végzett. Felsőfokú tanulmányait román, német, angol és francia nyelveken végezte.

Tudományos tevékenysége során országos kutatói pályázatot nyert 2014-ben, amelynek szakmai felügyelője a Magyar Tudományos Akadémia volt, valamint 2017-ben az Új Nemzeti Kiválóság Program ösztöndíjpályázatán nyert doktorjelölt kategóriában. Számos nemzetközi konferencián adott elő, és több hazai és nemzetközileg is jegyzett folyóiratban megjelent publikációja van. Oktatott a Budapesti Corvinus Egyetemen és a Nemzeti Közszoigalati Egyetemen.

Kutatóként dolgozott az NKE Amerika Tanulmányok Kutatóintézetben, munkáját 2020-tól az Európa Stratégia Kutatóintézetben (Eustrat) folytatja. Itt elsősorban a gazdasági és pénzügyi, valamint kohéziós politikákkal foglalkozik, de a szakterületei közé tartozik a szociális politikák, a nyilvános diplomácia, az európai és amerikai identitás, a társadalmi mozgalmak, valamint a társadalmi tőke is.

Miszlivetz Áron James 2012–2015 között a leideni egyetem nemzetközi tanulmányok (BA) hallgatója, majd 2018-ban a bruges-i College of Europe, Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia szakirány ösztöndíjas mesterhallgatója. Diplomamunkáját az EU antikorrupciós tevékenységéről írta az ukrán védelmi szektorban, amely során elnyerte a legjobb antikorrupciós témájú szakdolgozat díját. 2018-tól az Európai Unió Ügyekért Felelős Államtitkárság főosztályvezető-helyetteseként, jelenleg a kabinetben segíti a magyar EU-s szakpolitikák koordinációját. 2020 márciusától a Nemzeti Közszoigalati Egyetem Európa Stratégia Kutatóintézet kutatója. 2021 márciusától az Európai Bizottság Szomszedságpolitika és Bóvítés Főigazgatóságán kiküldött nemzeti szakértőként segíti a Bizottság munkáját.

Kutatási témái: EU-s szomszedságpolitika, Keleti Partnerség, Nyugat-Balkán, EU-s biztonság- és védelempolitika, EU–NATO-kapcsolatok.

Dr. Navracsics Tibor 1990-ben szerzett diplomát az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. 1999-ben doktorált az ELTE ÁJK-n politikatudományból. 2006-tól 2014-ig a Fidesz országgyűlési képviselője és frakcióvezetője volt. 2010 és 2014 között közigazgatási és igazságügyi miniszteri és miniszterelnök-helyettesi pozícióit

Zágrábtól Zágrábig: Csúcson a Nyugat-Balkán?

Két évtizeddel az első zágrábi csúcs után, május 6-án az EU és tagállamai precedens nélküli virtuális Nyugat-Balkán-csúcsot szerveztek Zágrábban. A főszervező horvát elnökség komoly reményekkel telve, előremutató politikai üzenetként értékelte a találkozó megtartását a jelenlegi pandémiás helyzetben. Charles Michel, az Európai Tanács elnöke, Várhelyi Olivér bővítési biztos, Von der Leyen a Bizottság elnöke, Andrej Plenković horvát miniszterelnök, valamint a nyugat-balkáni országok vezetői eltökélt szándékkal nyilatkoztak már órákkal a hivatalos csúcs előtt, amelynek hazánkat tekintve is kedvező eredményei vannak.

Dukanović montenegrói elnök rendkívül pozitívnak ítélte az EU fellépését és segítségét a térség országainak a koronavírus okozta helyzetben. A koszovói elnök, Hashim Thaçi reményét fejezte ki országuk mihamarabbi tagjelölti státuszának, valamint a vízumliberalizáció elnyeréséhez. Nikola Dimitrov Észak-Macedónia elnöke június elejére várja már a csatlakozási tárgyalási keret hivatalos tervezetét. Végül a Regionális Fejlesztési Tanács megerősített együttműködést vár a nyugat-balkáni országoktól egy mély gazdasági integráció, konnektivitás és kereskedelem kialakításához, amely végül elvezethet egy nyugat-balkáni Regionális Gazdasági Térséghez, amely Magyarországnak is kedvező. A Nyugat-Balkán biztonsági és gazdasági helyzete komoly hatással van a közép-európai régióra, így hazánkra nézve is, akár klíma- vagy migrációs szempontból nézve.

A korábbi bővítési fáradtság jeleit mit sem mutatva, új feltételekkel és friss bővítési metodológiával vágott neki az Európai Unió a horvát elnökséggel és Várhelyi Olivér bővítési biztossal az élen, garantálva a folyamatos párbeszédet, megerősítve az együttműködést, valódi elköteleződést mutatva a térség iránt. Kiemelendő az uniós tagállamok hozzáállása és a válsághelyzetben is megmutatkozó szolidáris támogatásuk, amely nélkül nem lett volna lehetséges a megerősített párbeszéd. Húsz évvel az első nyugat-balkáni csúcsot követően, a mostani zágrábi nyilatkozat nem csupán politikai szlogeneket, hanem valódi támogatást és perspektívát nyújt a térségnek.

A mondás úgy tartja, hogy bajban ismerszik meg a barát. Ehhez mérten, az EU egy 3,3 milliárd eurós csomaggal támogatja a térség országait a koronavírus elleni küzdelemben, amely egészségügyi eszközbeszerzést és gazdasági segítségnyújtást tartalmaz. Ennek finanszírozásába az Európai Központi Bank is besegít. A nyilatkozat megemlíti a közös kihívásokat és az erre adandó válaszokat. Az EU emellett a Nyugat-Balkánnal közös történelmi gyökereit, kulturális és földrajzi örökségét tekinti egy erős Európa alapjának.

Az Unió továbbra is elvárja a Nyugat-Balkántól az európai értékek mellett komoly elköteleződést (demokrácia, jogállamiság, korrupció elleni fellépés, kisebbségi jogok védelme stb.), viszont segítséget ígér a politikai, gazdasági és szociális átmenethez. Von der Leyen példaként a 16 évvel ezelőtti „nagy” bővítést hozta fel mint sikeres példát, amely egyesítette az EU nyugati és keleti felét, így most a Nyugat-Balkánon a sor. A közös értékek mellett a réalpolitikáról is szó esett, a dezinformáció és hibrid fenyegetések elleni küzdelem, valamint a határokon átívelő szervezett bűnözés elleni fellépés került előtérbe. Az EU a kihívások megoldásához szeretne gyakorlati segítséget nyújtani. A kérdés, hogy hogyan működik a lefektetett szándék a gyakorlatban?

Olybá tűnik, hogy az EU kicsiben szeretné megvalósítani azt, amit saját maga már nagyban elért: regionális együttműködést. Amennyiben sikerül továbblépni a térség által viselt múlt történelmi terhein (a 2018-as preszpai megállapodás),¹ úgy valódi lehetőség mutatkozik a gazdasági integráció kialakításához, amely sokkal könnyebben illeszkedne majd az EU egységes piacához. A csúcson elfogadott nyilatkozat a járványt követő gazdasági újjáépítést zöld, fenntartható és versenyképes módon képzei el, így inspirálva a tagjelölteket is a párizsi klímavállalások eléréséhez. Kiemelendő, hogy a régióból elvándorló ifjúság számára perspektívát szeretne nyújtani mind egészségügyi, mind oktatási és szociálpolitikai szempontból, amelyet elsősorban infrastruktúra-fejlesztéssel érne el az Unió.

A nyilatkozat a jövő kihívásai mellett a jelenkori problémákról is ír, úgy mint a Magyarország számára is fontos migráció elleni fellépés, a terrorizmus, korrupció és pénzmosás elleni küzdelem, valamint a drog-, fegyver- és emberkereskedelem visszaszorítása. Az Európai Unió a biztonsági kihívásokkal szemben nem konvencionális eszközökkel reagál, viszont a nyilatkozat már elvárja, hogy a nyugat-balkáni országok jobban alkalmazkodjanak az EU kül- és biztonságpolitikai vonalához. Végső soron kész a közös érdekeket magas szintű politikai dialógus útján továbbvinni. Ez már érzékenyen érintheti a Kína és Oroszország

¹ A névvita, amely már 28 éve tart. *Euronews*, 2019. január 25.

Zágrábtól Zágrábig: Csúcson a Nyugat-Balkán?

látókörébe került térség országait, hiszen nem az EU az egyedüli geopolitikai aktor a térségben. Valószínűleg a mostani válságnak is köszönhető, hogy az együttműködési szándék megmutatkozik, a kérdés az, hogy a felek mennyire veszik komolyan az együttműködést. Jelenleg úgy tűnik, van remény arra, hogy Észak-Macedónia és Albánia közeledésével az EU növelni tudja térségbeli vonzerejét a többi ország számára is.

2020. május 19.

Felhasznált irodalom

Euronews: *A névvita, amely már 28 éve tart.* (2019. január 25.). Online: <https://hu.euronews.com/video/2019/01/25/a-nevvita-amely-mar-28-eve-tart>

Az EUSTRAT Műhelytanulmányok a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársainak azon gyorsjelentéseit tartalmazza, amelyek meghaladják egy blogbejegyzés terjedelmét, tanulmányok előtanulmányaiként szolgálnak. Célunk, hogy minél aktuálisabb témákat dolgozzunk fel, kutatási részeredmények bemutatásával. Az elemzések az Európai Bizottság struktúrájának megfelelően a magyarországi viszonylatban is kiemelten kezelt szakpolitikákat fogják össze, úgymint a biztonság- és védelempolitika, a demokrácia és jogállamiság, a digitalizáció, a gazdaság és pénzügy, a kisebbségpolitika, az oktatás és kultúra, valamint a szomszédság- és bővítéspolitika.

A tanulmánykötetet ajánljuk az Európai Unió iránt érdeklődő szakmai közvélemény számára, amely az európai integrációról való intenzívebb kommunikációt szolgálja magyar és angol nyelven egyaránt.

The EUSTRAT Working Papers contains quick reports from the researchers of the Europe Strategy Research Institute of the Eötvös József Research Center at the University of Public Service, which exceed the scope of a blog post, and serve as preliminary studies. Our goal is to process current topics by presenting partial research results. In line with the structure of the European Commission, the analyzes bring together policies that are a priority in Hungary, such as security and defense policy, democracy and the rule of law, digitalisation, economy and finance, minority policy, education and culture, neighborhood and enlargement policy.

I recommend the working papers to the professional public interested in the European Union, which serves for more intensive communication about European integration in both Hungarian and English languages.